

Despre faptele haiducului Baba Novac

Posted by Dan Mitroi - 2009/07/03 15:44

Fenomen social care a avut ca punct culminant finele epocii de dec dere a feudalismului - haiducia constituia r spusul unor fr mânt ri populare generate de instaurarea dominaciei otomane. Pe seama haiducilor, poporul a pus nenumarate legende, unele fantastice. De obicei, în aceste legende, multe în versuri, haiducii îi jefuiesc pe cei bogaci, îndeosebi pe boieri, pe turci _i pe fanarioci _i îi ajut pe cei s raci dându-le o parte din prad . Ad postul acestor pribegi,cum adesea erau cunoscuci,îl reprezenta codrul, unde se retr geau fie singuri, pân la g sirea unui tovar _ de lupt , fie împreun cu o ceat . Cele mai multe dintre faptele haiduce _ti s-au desf _urat în condițiile oferite de codru _i de munte, factori geografici indispensabili. Despre spatiul românesc c l torul Quiclet povestea c : "este un munte periculos _i greu de traversat din cauza haiducilor care opereaz pe poteciile lui"1.Acolo, puterile nu se prea încumetau s intre, nici m car iarna, c ci unii haiduci se ascundeau în inima codrului chiar _i în acest anotimp, în ad posturi subterane.

Haiducul cu cea mai veche atestare în istoria noastr este celebrul Baba Novac, n scut în jurul anului 1530, în satul Poreci,în Serbia2, foarte aproape de Cetatea Severinului. Pe linie romîneasc era de vic voievodal , mama sa fiind din neamul Basarabilor, iar tat l s u, sârb, fusese o vreme pretendent la tronul Serbiei.

Baba Novac a fost un neobosit _i viteaz lupt tor împotriva turcilor, fiind mai întâi haiduc în Serbia, apoi în Oltenia. Din cauza s r ciei _i a d rilor pe care nu le putea pl tii, precum _i datorit faptului c a muncit din greu timp de 3 ani la ridicarea cet cii Semendria f r a fi pl tit, Novac se gânde_te la pribegie. Baladele populare ne spun c unul dintre motivele care l-au determinat în tinerece pe Baba Novac s devin haiduc, este faptul c era recunoscut drept un barbat dintr-o bucat care nu "scotea c ciula în faa nim nui"3. Autorit cile turce _ti au trimis un grup de 10 ieniceri care l-au prins pe Novac, îns acesta, într-un acces de furie, disperat s-a r zvr tit _i i-a învins.

Dup o asemenea fapt , tân rul Novac se refugiaz pe Valea Timocului unde organizeaz o ceat de haiduci alcatuit din romanii timoceni, sârbi _i bulgari. Aflat la conducerea acestei cete de lupt tori dornici de r zburare, Baba Novac zdrobe_te pe turcii la Cladova, cetatea timocean Florentin _i la Vidin.

O mare parte a activit cii sale o desf _oara în Bosnia, pe muntele verde al României (U zelenoj gori Romaniji).

B. P. Hasdeu arat cum: "Pe blestematul munte România, Baba Novac a petrecut vreo 40 sau 50 de ani, la care ad ugându-se alci 20 sau 30 din viaca sa de la Poreci, rezult c Baba Novac era octogenar", când victoriile lui Mihai Viteazul au de _teptat speranța în sufletul s u, chemându-l din codrii Bosniei spre un alt câmp de lupta. Când oastea lui Mihai Viteazul a atacat garnizoana otoman din insula Ada Kaleh, Baba Novac a intrat în slujba marelui voievod, c ruia i-a r mas credincios pân la moarte poate _i pentru c ambii d deau dovad de "temperitate în gând _i în fapte,idealuri _i aspiracii identice _i chiar un destin asem n tor"4 .

Îns , ceea ce l-a în lcat în rândul celor mai precuici oameni ai lui Mihai Viteazul a fost incursiunea din prim vara anului 1595, când în fruntea a 700 de haiduci a trecut Dun rea, avansând pân la Muncii Balcani. Acolo urma s a _tepte armata turceasc , condus de Pa_a Hasan, care trecea muncii ca s se întâlneasc , la Sofia, cu sultanul. Atacând aceast o _tire, Baba Novac l-a fug rit pe Hasan, luând c rucele, caii, armele _i tot tezaurul. Dup aceast izbând , voinicul a primit toat cinstea voievodului, care l-a avut apoi lâng sine în toate luptele.

Astfel, în b t lia din octombrie 1599, de la Selimbar, nemiavând r bdare s a _tepte finalul negocierilor începute între Mihai _i episcopul Malaspina - solul cardinalului Andrei Bathory - a atacat prin surprindere, contribuind la izbânda oastei b rii Române _ti. Datorit abilit cilor sale, la acea vreme, Baba Novac i-a fost descris imparatului Rudolf al II-lea ca unul dintre cei mai apreciați o _teni valahi.

La leatul 1600, Mihai l-a trimis pe Baba Novac în Banat, prin p rcile Lipovei, unde a învins în mai multe lupte. Dup aceea, l-a însocit pe Mihai în Moldova, unde voievodul i-a încredințat urm rirea lui Ieremia Movila. Atunci, Baba Novac a ocupat Moldova, a _ezând o garnizoan chiar la Ia _i. A urmat cucerirea teritoriului pân la Camenita _i Hotin. Marea c petenie a fost al turi de Mihai Viteazul _i în lupta de la Mir sl u, apoi, în septembrie 1600, la Naieni, lâng Ploie _ti, a izbutit s întârzie cu zece zile înaintarea le _ilor. Seria luptelor a continuat apoi la S rata, N ieni _i la Bucov, pe râul Teleajen. La sfâr _itul lui brumar se afla la Curtea de Arge _.

Sfâr _itul marelui lupt tor a fost unul tragic. Pe când se afla cu o solie, Baba Novac a fost arestat de Istvan Csaky, la porunca Dietei din Cluj, alc tuit din neme _i maghiari. Atunci a fost osândit la moarte, fiind mai întâi jupuit de piele, apoi legat de 2 grinzi deasupra rugului bine încins, aruncându-se din când în când apa pe el, pentru a-i prelungi sfâr _itul. A murit la 5 februarie 1601 când în cele din urm trupul i-a fost tras în ceap . Cronica adminstrativ a ora _ului Cluj, consemneaz la rându-i c : "Am dat ciganilor pentru ca au schingiuit, au torturat, au fript _i au tras în ceap pe Baba Novac, _i celor doi c l i, 3 florini. Am pl tit lui Luca Aksi pentru ca a cioplit ceapa pentru Baba Novac, 20 de florini"

Bibliografie:

- 1.Georgescu,Ion,Baba Novac : Legend _i realitate istoric ,Editura Albatros,Bucure _ti,1980
- 2.S.I Garleanu,Haiducie si haiduci ,Editura enciclopedica român ,Bucure _ti,1969.
- 3.B lcescu,Nicolae,Romanii supt Mihai Voievod Viteazul,Editura Dacia

=====